

Dosarul nr. 3ra-635/19

Prima instanță: Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău (judecător Gh. Plămădeală)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (judecători L. Bulgac, G. Dașchevici și S. Gîrbu)

DECIZIE

26 iunie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Maria Ghervas
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Victor Burduh
Nina Vascan

examinând recursul declarat de Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor,
în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată
depusă de Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor împotriva Ministerului
Educației, Culturii și Cercetării și Mitropoliei Moldovei cu privire la anularea
contractelor administrative și obligarea de furnizare a informației,

împotriva deciziei din 22 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin
care a fost respins apelul declarat de Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor
și menținută hotărârea din 19 decembrie 2014 a Judecătoria Buiucani, mun.
Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 06 iulie 2010, Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor a depus
cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Culturii și Turismului
(începând cu data de 26 iulie 2017, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării) cu
privire la anularea contractului de colaborare privind protecția și utilizarea
monumentelor ecleziatice de istorie și cultură din 04 ianuarie 2003, încheiat între
Ministerul Culturii și Mitropolia Moldovei, anularea contractului de transmitere în
folosință și obligație de protecție a mănăstirilor monumente de istorie și cultură de
importanță națională din 10 septembrie 2008, încheiat între Ministerul Culturii și
Turismului și Mitropolia Moldovei, și obligarea Ministerului Culturii și Turismului
de a furniza materialele de lucru ce au stat la baza semnării acestor contracte
administrative (f.d. 2-3, vol. I).

În motivarea acțiunii, reclamanta Mitropolia Basarabiei și Exarhatul
Plaiurilor a relatat că prin hotărârea din 22 decembrie 2009 a Curții de Apel
Chișinău, devenită irevocabilă, Ministerul Culturii și Turismului a fost obligat să
furnizeze informația completă referitoare la faptul dacă vreun cult religios a

solicitat de a încheia un contract de folosință și dacă a încheiat un asemenea contract în privința tuturor locașurilor de cult înscrise în Hotărârea Guvernului nr. 740 din 11 iunie 2002 cu privire la edificiile și locașurile de cult, precum și să furnizeze copiilor acestor contracte administrative.

Reclamanta a susținut că deși Oficiul de executare Buiucani a intentat procedura de executare a hotărârii din 22 decembrie 2009 a Curții de Apel Chișinău, aceasta nu a fost executată.

Reclamanta a indicat că la 23 aprilie 2010, în cadrul unui proces civil la Judecătoria Telenеști cu participarea Mitropoliei Moldovei, a recepționat copia contractului de colaborare privind protecția și utilizarea monumentelor ecleziatice de istorie și cultură din 04 ianuarie 2003, încheiat între Ministerul Culturii și Mitropolia Moldovei, în care se menționează transmiterea în folosința parohiilor Mitropoliei Moldovei a edificiilor ecleziatice cu statut de monument protejat, înscrise în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat și declarate monumente de istorie și cultură, conform Hotărârii Parlamentului nr. 1531 din 22 iunie 1993 pentru punerea în aplicare a Legii privind ocrotirea monumentelor.

Reclamanta a declarat că ulterior, în baza contractului de transmitere în folosință și obligație de protecție a mănăstirilor monumente de istorie și cultură de importanță națională din 10 septembrie 2008, încheiat între Ministerul Culturii și Turismului și Mitropolia Moldovei, acesteia i-au fost transmise în folosință 21 de mănăstiri pe un termen de 50 de ani.

Reclamanta a evidențiat că ambele contracte administrative nominalizate sunt ilegale și abuzive, din care motiv la 11 mai 2010, a depus cerere prealabilă, solicitând anularea respectivelor contracte administrative, cât și furnizarea informației oficiale ce a stat la baza întocmirii acestora.

Reclamanta a afirmat că la 10 iunie 2010, a recepționat răspunsul Ministerului Culturii și Turismului, prin care cererea prealabilă a fost respinsă din motivul legalității contractelor administrative în cauză.

Reclamanta a făcut trimitere la art. 2 din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000, specificând că aceste contracte au caracter normativ și sunt lovite de nulitate din cauza nerespectării procedurii de transmitere a bunurilor, acestea fiind transmise altor persoane decât părților componente.

Mai mult, reclamanta a relevat că Ministerul Culturii și Turismului urma să îndeplinească toate formalitățile ce țin de gestionarea bunurilor imobile vizate, inclusiv să identifice persoanele juridice care le posedă.

Reclamanta a reliefat că în conformitate cu pct. 4 din Hotărârea Guvernului nr. 740 din 11 iunie 2002 cu privire la edificiile și locașurile de cult, Ministerul Culturii urma să perfecteze, în comun cu organele ierarhic superioare ale cultelor religioase, înregistrate pe teritoriul republicii, actele de folosință gratuită a edificiilor de cult cu statut de monumente ocrotite de stat (specificate în anexă) în care funcționează părțile componente ale cultelor respective.

Reclamanta a subliniat că în contradicție cu pct. 4 din Hotărârea Guvernului nr. 740 din 11 iunie 2002 cu privire la edificiile și locașurile de cult, Ministerul Culturii a încheiat un contract de colaborare cu Mitropolia Moldovei, care prevede

transmiterea în folosința acesteia, a tuturor edificiilor ecleziatice indicate în Hotărârea Parlamentului nr. 1531 din 22 iunie 1993 pentru punerea în aplicare a Legii privind ocrotirea monumentelor, fără a verifica care dintre aceste edificii se află în posesia Mitropoliei Moldovei.

Aici, reclamanta a notat că în lista nominalizată se află mai multe edificii ecleziatice ce sunt în posesia părților componente ale Mitropoliei Basarabiei și Exarhatului Plaiurilor.

Reclamanta a invocat că Mitropolia Moldovei nu se poate considera posesor al bunurilor indicate în contractele administrative contestate, deoarece nu posedă bunurile respective.

Mai mult, reclamanta a susținut că refuzând furnizarea informației referitoare la materialele de lucru ce au stat la baza semnării contractelor administrative contestate, Ministerul Culturii și Turismului a încălcat prevederile Legii nr. 982 din 11 mai 2000 privind accesul la informație.

La 17 februarie 2012, reclamanta Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor a depus cerere în care a indicat Ministerul Culturii și Mitropolia Moldovei în calitate de copârâți (f.d. 86-88, vol. I).

Prin hotărârea din 24 mai 2012 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de Mitropolia Basarabiei împotriva Ministerului Culturii și Bisericii Ortodoxe din Moldova – Mitropolia Moldovei cu privire la anularea contractului de colaborare 04 ianuarie 2003 și a contractului de transmitere în folosință și obligație de protecție a mănăstirilor monumente de istorie și cultură de importanță națională din 10 septembrie 2008, precum și furnizarea informației privind materialele de lucru ce au stat la baza acestor contracte administrative (f.d. 162-170, vol. I).

La 06 iunie 2012, Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor a declarat recurs împotriva hotărârii din 24 mai 2012 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 172, vol. I).

Prin decizia din 30 ianuarie 2013 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de Biserica Creștină Ortodoxă Autonomă Locală Mitropolia Basarabiei în cadrul Patriarhiei Române, casată integral hotărârea din 24 mai 2012 a Curții de Apel Chișinău și trimisă cauza spre rejudecare după competență la Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău (f.d. 218-223, vol. I).

La 06 februarie 2013, Mitropolia Moldovei a depus cerere privind explicarea deciziei din 30 ianuarie 2013 a Curții Supreme de Justiție (f.d. 229, vol. I).

Prin încheierea din 20 martie 2013 a Curții Supreme de Justiție, a fost respinsă cererea înaintată de Biserica Ortodoxă din Moldova „Mitropolia Moldovei“ privind explicarea deciziei din 30 ianuarie 2013 a Curții Supreme de Justiție (f.d. 232-233, vol. I).

Prin hotărârea din 19 decembrie 2014 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, a fost respinsă ca neîntemeiată și tardivă cererea de chemare în judecată înaintată de Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor împotriva Ministerului Culturii și Bisericii Ortodoxe din Moldova „Mitropolia Moldovei“ cu privire la anularea contractului de colaborare 04 ianuarie 2003 și a contractului de

transmitere în folosință și obligație de protecție a mănăstirilor monumente de istorie și cultură de importanță națională din 10 septembrie 2008, precum și furnizarea materialelor de lucru ce au stat la baza semnării acestor contracte administrative (f.d. 108-117, vol. II).

La 23 ianuarie 2015, Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor a declarat apel împotriva hotărârii din 19 decembrie 2014 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău (f.d. 119, vol. II).

Prin decizia din 17 mai 2016 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor și casată hotărârea din 19 decembrie 2014 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, în partea acțiunii privind anularea contractului de colaborare din 04 ianuarie 2003. În această parte, a fost emisă o nouă hotărâre, prin care a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată și s-a declarat nul contractul de colaborare din 04 ianuarie 2003, în partea ce se referă la edificiile de cult care au statut de monumente ocrotite de stat, conform Registrului monumentelor Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 1531 din 22 iunie 1993 pentru punerea în aplicare a Legii privind ocrotirea monumentelor, și se află în posesia parohiilor din cadrul Mitropoliei Basarabiei și Exarhatului Plaiurilor. În rest, a fost respinsă cererea de chemare în judecată privind anularea contractului de colaborare din 04 ianuarie 2003 și menținută hotărârea din 19 decembrie 2014 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, în partea respingerii cerințelor privind anularea contractului de transmitere în folosință și obligație de protecție a mănăstirilor monumente de istorie și cultură de importanță națională din 10 septembrie 2008, precum și furnizarea materialelor de lucru (f.d. 147-163, vol. III).

La 06 septembrie 2016, Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor a declarat recurs împotriva deciziei din 17 mai 2016 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 167-172, vol. III).

Prin decizia din 18 ianuarie 2017 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor, casată decizia din 17 mai 2016 a Curții de Apel Chișinău și remisă cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecători (f.d. 196-203, vol. III).

Prin decizia din 14 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor și casată hotărârea din 19 decembrie 2014 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, în partea respingerii ca tardivă a cererii de chemare în judecată. În această parte, a fost emisă o nouă hotărâre, prin care a fost respinsă ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată. În rest, a fost menținută hotărârea din 19 decembrie 2014 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău (f.d. 69-83, vol. IV).

La 05 februarie 2018, Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor a declarat recurs împotriva deciziei din 14 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 86-98, vol. IV).

La 20 aprilie 2018, Mitropolia Moldovei a declarat recurs împotriva deciziei din 14 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 101A-101E, vol. IV).

Prin decizia din 30 mai 2018 a Curții Supreme de Justiție, au fost admise

recursurile declarate de Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor și de Biserica Ortodoxă din Moldova „Mitropolia Moldovei“. A fost casată decizia din 14 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău și restituită cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată (f.d. 127-134, vol. IV).

Prin decizia din 22 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor și menținută hotărârea din 19 decembrie 2014 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău (f.d. 169-179, vol. IV).

La 30 martie 2018, reprezentantul Mitropoliei Moldovei, avocatul Sergiu Negruța, a depus cerere privind emiterea deciziei suplimentare la decizia din 14 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 182, vol. IV).

Prin încheierea din 06 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea reprezentantului Mitropoliei Moldovei, avocatul Sergiu Negruța, privind emiterea deciziei suplimentare la decizia din 14 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 197-201, vol. IV).

La 21 ianuarie 2019, Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor a declarat recurs împotriva deciziei din 22 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea integrală a acesteia și a hotărârii din 19 decembrie 2014 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, precum și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie admisă integral cererea de chemare în judecată depusă de Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor (f.d. 207-215, vol. IV).

În motivarea recursului, recurenta Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor a susținut că în contradicție cu deciziile din 18 ianuarie 2017 și 30 mai 2018 ale Curții Supreme de Justiție, instanța de apel nu a examinat actele care au stat la baza încheierii contractului de colaborare privind protecția și utilizarea monumentelor ecleziatice de istorie și cultură din 04 ianuarie 2003, încheiat între Ministerul Culturii și Mitropolia Moldovei, și a contractului de transmitere în folosință și obligație de protecție a mănăstirilor monumente de istorie și cultură de importanță națională din 10 septembrie 2008, încheiat între Ministerul Culturii și Turismului și Mitropolia Moldovei.

Recurenta a mai indicat că tot în contradicție cu deciziile din 18 ianuarie 2017 și 30 mai 2018 ale Curții Supreme de Justiție, instanța de apel, deși a obligat Mitropolia Moldovei și Ministerul Educației, Culturii și Cercetării să prezinte contractul de colaborare privind protecția și utilizarea monumentelor ecleziatice de istorie și cultură din 04 ianuarie 2003 și contractul de transmitere în folosință și obligație de protecție a mănăstirilor monumente de istorie și cultură de importanță națională din 10 septembrie 2008 în original, în final, nu a soluționat chestiunea privind existența de principiu a contractelor administrative contestate și, după caz, data plasării acestora în circuit.

Recurenta a invocat că în contradicție cu prevederile art. 24 alin. (3) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000, instanța de apel a omis să rețină că Ministerului Educației, Culturii și Cercetării îi revenea sarcina de a proba legalitatea procedurii de încheiere a contractelor administrative contestate și s-a limitat la constatarea nemotivată că această procedură a fost

respectată.

Recurenta a afirmat că deși instanța de apel a constatat caducitatea contractului de colaborare privind protecția și utilizarea monumentelor ecleziatice de istorie și cultură din 04 ianuarie 2003, aceasta a respins apelul declarat de Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor împotriva hotărârii din 19 decembrie 2014 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău.

Totodată, recurenta a declarat că instanța de apel nu a examinat sub nicio formă argumentele Mitropoliei Basarabiei și Exarhatului Plaiurilor ce țin de anularea contractului de transmitere în folosință și obligație de protecție a mănăstirilor monumente de istorie și cultură de importanță națională din 10 septembrie 2008.

În continuare, recurenta a făcut trimitere la hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 13 decembrie 2001 în cauza Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor c. Republicii Moldova, în care este indicat că prin prisma art. 9 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, măsurile statului care ar favoriza un conducător sau un organ al unei comunități religioase divizate, sau care ar viza constrângerea unei comunități sau a unei părți a acesteia în scopul de a o plasa, contrar voinței sale, sub o conducere unică, ar constitui o încălcare a libertății de religie.

Astfel, recurenta a evidențiat că în contradicție cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, cât și cu prevederile art. 31 din Constituția Republicii Moldova, contractul de colaborare privind protecția și utilizarea monumentelor ecleziatice de istorie și cultură din 04 ianuarie 2003 a fost încheiat în sprijinul unui cult religios, și anume în sprijinul Mitropoliei Moldovei, circumstanță pe care instanța de apel a reținut-o, dar nu i-a dat aprecierea cuvenită.

În această ordine de idei, recurenta a reliefat că Ministerul Culturii și Turismului avea obligația de a încheia contracte cu oricare cult religios care ar fi demonstrat apartenența vreunui dintre locașurile enumerate în Anexa la Hotărârea Guvernului nr. 740 din 11 iunie 2002 cu privire la edificiile și locașurile de cult, la cultul religios respectiv.

Recurenta a menționat că i se interzice, în calitate de cult religios a căror părți componente dispun de locașuri indicate în Registrul monumentelor Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 1531 din 22 iunie 1993, semnarea contractului de posesie, dar în același timp instanța de judecată confirmă legalitatea contractului de colaborare privind protecția și utilizarea monumentelor ecleziatice de istorie și cultură din 04 ianuarie 2003, încheiat între Ministerul Culturii și Mitropolia Moldovei, în care se menționează transmiterea în folosință parohiilor Mitropoliei Moldovei a tuturor edificiilor ecleziatice cu statut de monument protejat.

Recurenta a mai relevat că instanța de apel a constatat că pe parcursul dezbaterilor judiciare, reprezentantul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării a susținut apelul declarat de Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor împotriva hotărârii din 19 decembrie 2014 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, și, în același timp, a solicitat respingerea cererii de apel.

În continuare, recurenta a punctat că potrivit pct. 4 din Hotărârea Guvernului nr. 740 din 11 iunie 2002 cu privire la edificiile și locașurile de cult, Ministerul Culturii perfectează, în comun cu organele ierarhic superioare ale cultelor religioase, înregistrate pe teritoriul republicii, actele de folosință gratuită a edificiilor de cult cu statut de monumente ocrotite de stat (specificate în anexă) în care funcționează părțile componente ale cultelor respective.

Aici, recurenta consideră că Ministerul Culturii nu avea competența de a stabili apartenența anumitui edificiu de cult față de un cult religios.

Mai mult, recurenta a subliniat că în conformitate cu Hotărârea Parlamentului nr. 1531 din 22 iunie 1993 pentru punerea în aplicare a Legii privind ocrotirea monumentelor, bunurile incluse în categoria monumentelor de patrimoniu nu pot fi înstrăinate, ceea ce înseamnă că nici nu poate fi vorba despre anumite proceduri legate de stabilirea dreptului de proprietate al vreunui cult religios sau al părților componente ale acestuia, iar pe baza Hotărârii Guvernului nr. 740 din 11 iunie 2002 cu privire la edificiile și locașurile de cult, poate fi admisă doar transmiterea în posesie a locașurilor de cult.

Recurenta a susținut că instanțele ierarhic inferioare au constatat că o serie de părți componente ale Mitropoliei Basarabiei și Exarhatului Plaiurilor își desfășoară activitatea în locașurile de cult care formal au fost transmise Mitropoliei Moldovei, deși instanțelor ierarhic inferioare le-a fost prezentat un extras din Registrul bunurilor imobile, din care rezultă că, contractul de colaborare privind protecția și utilizarea monumentelor ecleziatice de istorie și cultură din 04 ianuarie 2003 a fost înregistrat la organul cadastral, ceea ce a generat imposibilitatea înregistrării de către Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor a altor contracte de folosință asupra acelorași bunuri imobile, până la anularea contractului administrativ contestat.

Recurenta a mai invocat că instanța de apel s-a limitat la specificarea faptului că Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor nu ar fi subiect de sesizare în ordinea contenciosului administrativ în scopul anulării celor 2 contracte administrative, deși la pct. 4 din Hotărârea Guvernului nr. 740 din 11 iunie 2002 cu privire la edificiile și locașurile de cult este expres indicat că Ministerul Culturii perfectează, în comun cu organele ierarhic superioare ale cultelor religioase, înregistrate pe teritoriul republicii, actele de folosință gratuită a edificiilor de cult cu statut de monumente ocrotite de stat (specificate în anexă) în care funcționează părțile componente ale cultelor respective.

Recurenta a indicat că deși instanța de apel a constatat, pe baza materialelor cauzei, că mai multe locașuri obiect al contractelor administrative contestate se află în posesia Mitropoliei Basarabiei și Exarhatului Plaiurilor, aceasta a concluzionat că Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor nu ar avea un drept legitim de a solicita anularea contractelor administrative vizate.

În ceea ce privește pretinsa tardivitate a acțiunii, recurenta a declarat că în hotărârea primei instanțe nu este expres indicat în care parte anume este tardivă cererea de chemare în judecată, iar instanța de apel a menținut această hotărâre în temeiul altor argumente.

În particular, recurenta a evidențiat că în viziunea instanței de apel, Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor ar fi cunoscut despre existența contractului de colaborare privind protecția și utilizarea monumentelor ecleziatice de istorie și cultură din 04 ianuarie 2003, în legătură cu procesul pentru controlul constituționalității pct. 1 și 2 alin. (1) din Hotărârea Guvernului nr. 740 din 11 iunie 2002 cu privire la edificiile și locașurile de cult, care a fost încheiat prin decizia din 26 ianuarie 2007 a Curții Constituționale.

La acest capitol, recurenta a relevat că în decizia din 26 ianuarie 2007 a Curții Constituționale nu se face, cel puțin, trimitere la contractul de colaborare privind protecția și utilizarea monumentelor ecleziatice de istorie și cultură din 04 ianuarie 2003.

În ceea ce privește cele 2 acte judecătorești la care a făcut referire la instanța de apel, recurenta a invocat că la materialele cauzei nu există nicio probă, precum că în cadrul proceselor civile respective, Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor ar fi luat cunoștință de contractul de colaborare privind protecția și utilizarea monumentelor ecleziatice de istorie și cultură din 04 ianuarie 2003.

Recurenta a mai menționat că instanța de apel nu a specificat data la care a început să curgă termenul de prescripție pentru contestarea actelor administrative în cauză și a ajuns la concluzia eronată privind inaplicabilitatea prevederilor art. 217-219 din Codul civil, în redacția în vigoare la data relevantă speței.

Totodată, recurenta a notat existența hotărârii din 22 decembrie 2009 a Curții de Apel Chișinău, devenită irevocabilă, prin care Ministerul Culturii și Turismului a fost obligat să furnizeze informația completă referitoare la faptul dacă vreun cult religios a solicitat de a încheia un contract de folosință și dacă a încheiat un asemenea contract în privința tuturor locașurilor de cult înscrise în Hotărârea Guvernului nr. 740 din 11 iunie 2002 cu privire la edificiile și locașurile de cult, precum și să furnizeze copiilor acestor contracte administrative.

Recurenta a evidențiat și faptul că de mai mult de 8 ani, autoritatea publică nu a fost capabilă să prezinte copiile autentificate ale contractelor administrative contestate.

La 15 aprilie 2019, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimaților Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și Mitropolia Moldovei copia cererii de recurs depuse de Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor împotriva deciziei din 22 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 217, vol. IV).

Intimații Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și Mitropolia Moldovei nu și-au valorificat dreptul de a depune referințe la recursul declarat de Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

După cum rezultă din materialele cauzei, în fișa de însoțire nr. 62 este indicat că la 09 ianuarie 2019, Curtea de Apel Chișinău a expediat copia deciziei integrale din 22 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău în adresa Mitropoliei Basarabiei și Exarhatului Plaiurilor (f.d. 180, vol. IV).

Însă, la materialele cauzei nu este anexat avizul de primire de către Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor a copiei deciziei integrale din 22 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău.

Astfel, Colegiul consideră că recurenta Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor, care a declarat recursul la 21 ianuarie 2019, s-a conformat prevederilor legale, încadrându-se în termenul de declarare a recursului prevăzut la art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a casa integral decizia instanței de apel și de a restitui cauza instanței de apel, din următoarele raționamente.

Colegiul învederează că la data de 01 aprilie 2019, a intrat în vigoare Codul administrativ al Republicii Moldova, aprobat prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018, fapt ce rezultă din articolul 257 alin. (1) al acesteia.

În această consecvență este notabil că potrivit art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Astfel, procedura de contencios administrativ dedusă judecării în prezenta speță urmează a fi judecată prin prisma dispozițiilor Codului administrativ al Republicii Moldova, aprobat prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018. Or, din înțelesul logico-juridic al articolului 258 alin. (3) din Codul administrativ rezultă cert că, procedurile de contencios administrativ care au fost inițiate până la intrarea în vigoare a Codului administrativ, însă nu au fost finalizate, se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a Codului administrativ, conform prevederilor Legii nr. 116 din 19 iulie 2018.

Totodată, Colegiul relevă că fondul pretențiilor înaintate de Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor împotriva Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și Mitropoliei Moldovei este guvernat de prevederile Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000.

În conformitate cu art. 247 din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată.

Art. 248 din Codul administrativ stipulează la alin. (1) lit. d) că, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă decizie prin care casează integral decizia instanței de apel și restituie cauza instanței de apel dacă, în baza limitelor stabilite de lege ale examinării recursului, nu poate adopta o soluție finală în acest caz.

Colegiul reține că în conformitate cu art. 1 alin. (2) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000, orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică,

printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

Art. 2 din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 stipulează că, contractul administrativ este un contract încheiat de autoritatea publică, în virtutea prerogativelor de putere publică, având ca obiect administrarea și folosirea bunurilor proprietate publică, executarea lucrărilor de interes public, prestarea de servicii publice, activitatea funcționarilor publici care reiese din relațiile de muncă reglementate de statutul juridic al acestora.

Conform art. 2 din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000, actului administrativ este asimilat contractul administrativ.

În speță, la 06 iulie 2010, Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Culturii și Turismului cu privire la anularea contractului de colaborare privind protecția și utilizarea monumentelor ecleziatice de istorie și cultură din 04 ianuarie 2003, încheiat între Ministerul Culturii și Mitropolia Moldovei, anularea contractului de transmitere în folosință și obligație de protecție a mănăstirilor monumente de istorie și cultură de importanță națională din 10 septembrie 2008, încheiat între Ministerul Culturii și Turismului și Mitropolia Moldovei, și obligarea Ministerului Culturii și Turismului de a furniza materialele de lucru ce au stat la baza semnării acestor contracte administrative (f.d. 2-3, vol. I).

La 17 februarie 2012, reclamanta Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor a depus cerere în care a indicat Ministerul Culturii și Mitropolia Moldovei în calitate de copârâți (f.d. 86-88, vol. I).

Colegiul evidențiază că prin contractul de colaborare privind protecția și utilizarea monumentelor ecleziatice de istorie și cultură din 04 ianuarie 2003, Ministerul Culturii a acceptat folosirea de către părțile componente ale Mitropoliei Moldovei, adică de parohiile acesteia, până la perfectarea documentelor solicitate de către Ministerul Culturii, a edificiilor ecleziatice cu statut de monument protejat, înscrise în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat și declarate monumente de istorie și cultură conform Hotărârii Parlamentului nr. 1531 din 22 iunie 1993 pentru punerea în aplicare a Legii privind ocrotirea monumentelor (f.d. 4, vol. I).

Ulterior, prin contractul de transmitere în folosință și obligație de protecție a mănăstirilor monumente de istorie și cultură de importanță națională din 10 septembrie 2008, Ministerul Culturii și Turismului a transmis în folosință Mitropoliei Moldovei, pe un termen de 50 de ani, 21 de mănăstiri – monumente de istorie și cultură de importanță națională ocrotite de stat (f.d. 5-6, vol. I).

Colegiul notează că la materialele cauzei este anexată lista edificiilor de cult care au statut de monumente ocrotite de stat conform Hotărârii Parlamentului nr. 1531 din 22 iunie 1993 pentru punerea în aplicare a Legii privind ocrotirea monumentelor și se află în posesia parohiilor din cadrul Mitropoliei Basarabiei și Exarhatului Plaiurilor (f.d. 21-23, vol. II).

Așadar, Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor pretinde că prin contractul de colaborare privind protecția și utilizarea monumentelor ecleziașice de istorie și cultură din 04 ianuarie 2003 și prin contractul de transmitere în folosință și obligație de protecție a mănăștirilor monumente de istorie și cultură de importanță națională din 10 septembrie 2008, este vătămată de către o autoritate publică, și anume de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării în drepturile sale de posesie și folosință a unor edificii de cult.

În același timp, Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor a invocat că de către această autoritate publică i-a fost încălcat și dreptul la libertatea de religie, și anume libertatea de a-și manifesta religia în edificiile de cult care, prin contractele administrative contestate, în mod ilegal au fost transmise în folosința Mitropoliei Moldovei, deși se aflau în posesia Mitropoliei Basarabiei și Exarhatului Plaiurilor.

Potrivit art. 14 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000, persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ va solicita, printr-o cerere prealabilă, autorității publice emitente, în termen de 30 de zile de la data comunicării actului, revocarea, în tot sau în parte, a acestuia, în cazul în care legea nu dispune altfel.

Colegiul constată că la materialele cauzei este anexată cererea prealabilă a Mitropoliei Basarabiei și Exarhatului Plaiurilor nr. 110 din 11 mai 2010, prin care Ministerului Culturii i-a fost solicitată anularea contractului de colaborare privind protecția și utilizarea monumentelor ecleziașice de istorie și cultură din 04 ianuarie 2003 și a contractului de transmitere în folosință și obligație de protecție a mănăștirilor monumente de istorie și cultură de importanță națională din 10 septembrie 2008, precum și obligarea de a furniza materialele de lucru ce au stat la baza semnării acestor contracte administrative (f.d. 12-13, vol. I).

Prin răspunsul Ministerului Culturii nr. 03-09/1670 din 10 iunie 2010, Mitropoliei Basarabiei și Exarhatului Plaiurilor i-a fost comunicată respingerea cererii prelabile, aceasta fiind examinată în fond (f.d. 14, vol. I).

În conformitate cu art. 17 alin. (1) lit. a) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000, cererea prin care se solicită anularea unui act administrativ sau recunoașterea dreptului pretins poate fi înaintată în termen de 30 de zile, în cazul în care legea nu dispune altfel. Acest termen curge de la data primirii răspunsului la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de lege pentru soluționarea acesteia.

Potrivit art. 25 alin. (1) lit. a) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000, judecând acțiunea, instanța de contencios administrativ este în drept să respingă acțiunea ca fiind nefondată sau depusă cu încălcarea termenului de prescripție.

Prin hotărârea din 19 decembrie 2014 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, menținută prin decizia din 22 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă ca neîntemeiată și tardivă cererea de chemare în judecată înaintată de Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor împotriva Ministerului Culturii și Bisericii Ortodoxe din Moldova „Mitropolia Moldovei“ cu privire la anularea

contractului de colaborare 04 ianuarie 2003 și a contractului de transmitere în folosință și obligație de protecție a mănăstirilor monumente de istorie și cultură de importanță națională din 10 septembrie 2008, precum și furnizarea materialelor de lucru ce au stat la baza semnării acestor contracte administrative (f.d. 108-117, vol. II).

Colegiul reține din hotărârea din 19 decembrie 2014 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, că în cadrul examinării cauzei în prima instanță, tardivitatea acțiunii depuse de Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor a fost invocată de către reprezentantul Mitropoliei Moldovei.

Pentru a ajunge la concluzia privind tardivitatea acțiunii depuse de Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor, prima instanță a relevat că, contractele administrative contestate au fost obiect al sesizării la Curtea Constituțională, sesizarea fiind respinsă la data de 16 ianuarie 2007 ca neîntemeiată.

La fel, prima instanță a constatat că respectivele contracte administrative au stat la baza mai multor litigii între Mitropolia Moldovei și Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor pe parcursul anilor 2004-2012. În particular, prima instanță a făcut trimitere la procesele civile care au fost soluționate prin hotărârea din 26 iunie 2008 a Judecătoriei Căușeni și prin decizia din 05 martie 2009 a Curții Supreme de Justiție.

În context, Colegiul observă că prima instanță s-a referit la tardivitatea depunerii de către Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor a cererii prealabile, și nu a cererii de chemare în judecată.

În succesiunea celor relatate, Colegiul subliniază că prevederile art. 14 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000, care guvernează termenele de înaintare a cererii prealabile, operează în mod expres cu data comunicării actului administrativ în calitate de punct de referință pentru stabilirea termenului de înaintare a cererii prealabile.

Aici, se impune precizarea că legiuitorul nu a folosit sintagma „data la care persoana ar fi trebuit să afle despre emiterea actului administrativ“, ceea ce înseamnă că instanța de contencios administrativ este în drept să constate tardivitatea cererii prealabile și, respectiv, să respingă acțiunea ca fiind depusă cu încălcarea termenului de prescripție, în cazul invocării acesteia de către un participant la proces, doar dacă instanța a stabilit cu certitudine care este data comunicării actului administrativ și a constatat că persoana a omis termenul de înaintare a cererii prealabile.

Importanța acestei distincții rezidă în aceea, că prin răspunsul Ministerului Culturii nr. 03-09/1670 din 10 iunie 2010, Mitropoliei Basarabiei și Exarhatului Plaiurilor i-a fost comunicată respingerea cererii prealabile, aceasta fiind examinată în fond (f.d. 14, vol. I).

Astfel, Ministerul Culturii nu a invocat la etapa respectivă tardivitatea cererii prealabile depuse de Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor.

Din decizia din 16 ianuarie 2007 a Curții Constituționale despre sistarea procesului pentru controlul constituționalității pct. 1 și 2 alin. (1) din Hotărârea

Guvernului nr. 740 din 11 iunie 2002 cu privire la edificiile și locașurile de cult, în care și-a expus punctul de vedere și Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor, rezultă că, contractul de colaborare privind protecția și utilizarea monumentelor ecleziatice de istorie și cultură din 04 ianuarie 2003 nici nu a fost menționat pe parcursul procesului constituțional nominalizat (f.d. 123, vol. I).

Prin urmare, este lipsită de relevanță trimiterea pe care prima instanță a făcut-o la decizia din 16 ianuarie 2007 a Curții Constituționale, or această decizie nu elucidează data la care Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor a luat cunoștință de contractul de colaborare privind protecția și utilizarea monumentelor ecleziatice de istorie și cultură din 04 ianuarie 2003, cu atât mai mult – data comunicării contractului de transmitere în folosință și obligație de protecție a mănăstirilor monumente de istorie și cultură de importanță națională din 10 septembrie 2008, care nici nu exista la data emiterii respectivei decizii a Curții Constituționale.

La fel, Colegiul evidențiază că hotărârea din 26 iunie 2008 a Judecătoriei Căușeni și decizia din 05 martie 2009 a Curții Supreme de Justiție nu elucidează data la care Mitropoliei Basarabiei și Exarhatului Plaiurilor i-a fost comunicat contractul de colaborare privind protecția și utilizarea monumentelor ecleziatice de istorie și cultură din 04 ianuarie 2003 și contractul de transmitere în folosință și obligație de protecție a mănăstirilor monumente de istorie și cultură de importanță națională din 10 septembrie 2008 (f.d. 94-101; 108-111, vol. I).

Or, deși în hotărârea din 26 iunie 2008 a Judecătoriei Căușeni se menționează dreptul de folosință al Mitropoliei Moldovei asupra unui edificiu de cult, grevat în Registrul bunurilor imobile în temeiul contractului de colaborare privind protecția și utilizarea monumentelor ecleziatice de istorie și cultură din 04 ianuarie 2003, această hotărâre judecătorească nu conține nicio referire la faptul că vreun reprezentant al Mitropoliei Basarabiei și Exarhatului Plaiurilor ar fi luat cunoștință de respectivul contract administrativ, inclusiv pe parcursul examinării cauzei.

De asemenea, nici din decizia din 05 martie 2009 a Curții Supreme de Justiție, nu poate fi constatată data la care vreun reprezentant al Mitropoliei Basarabiei și Exarhatului Plaiurilor ar fi luat cunoștință de contractul de colaborare privind protecția și utilizarea monumentelor ecleziatice de istorie și cultură din 04 ianuarie 2003 și de contractul de transmitere în folosință și obligație de protecție a mănăstirilor monumente de istorie și cultură de importanță națională din 10 septembrie 2008.

Art. 239 din Codul de procedură civilă prevede că hotărârea judecătorească trebuie să fie întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

În contradicție cu obligația primei instanțe de a determina toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei, în special în raport cu prevederile art. 14 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000, prima instanță nici nu a considerat necesar să stabilească data exactă la care Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor a luat cunoștință de contractele administrative contestate, limitându-se la concluzia inexplicabilă că aceasta s-ar fi produs într-un trecut îndepărtat.

Prin urmare, soluția primei instanțe privind tardivitatea cererii de chemare în judecată depuse de Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor este lipsită de o verificare motivată și de putere de convingere, fapt pe care l-a evidențiat și apelanta Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor în cererea de apel (f.d. 132-138, vol. II).

Art. 373 alin. (1) din Codul de procedură civilă stipulează că instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță, iar conform art. 373 alin. (2) din Codul de procedură civilă, în limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

În succesiunea celor constatate, Colegiul decelează că în contradicție cu prevederile art. 373 alin. (1)-(2) din Codul de procedură civilă, instanța de apel nu a reacționat în modul corespunzător la omisiunea primei instanțe de a stabili data exactă la care Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor a luat cunoștință de contractele administrative contestate și a preluat în mod automat concluzia primei instanțe privind tardivitatea cererii de chemare în judecată depuse de Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor.

În continuare, Colegiul reiterează că potrivit art. 25 alin. (1) lit. a) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000, judecând acțiunea, instanța de contencios administrativ este în drept fie să respingă acțiunea ca fiind nefondată, fie să o respingă ca fiind depusă cu încălcarea termenului de prescripție.

Astfel, în cazul în care prima instanță a considerat că cererea de chemare în judecată a Mitropoliei Basarabiei și Exarhatului Plaiurilor urma a fi respinsă ca fiind depusă cu încălcarea termenului de prescripție, prima instanță nu era în drept să se expună și pe fondul cauzei, raționament ce derivă din principiul securității raporturilor juridice. Or, într-un stat de drept în care drepturile și libertățile persoanei sunt proclamate valori supreme, prescripția este menită să asigure protecția efectivă a drepturilor și intereselor legitime a persoanelor fizice și juridice. Este inadmisibilă orice incursiune în fondul acțiunii atâta timp cât acțiunea ca atare este înaintată tardiv, deziderat ce vine să consolideze principiul securității raporturilor juridice, garantat de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Deci, Colegiul reliefează că instanța de apel nu a reacționat în modul cuvenit

nici la încălcarea de către prima instanță a prevederilor art. 25 alin. (1) lit. a) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000.

Aceste erori procedurale ale instanței de apel dictează necesitatea restituirii cauzei instanței de apel, deoarece instanța de recurs nu este în drept, în baza limitelor stabilite de lege ale examinării recursului, să adopte o soluție finală în acest caz.

În continuare, Colegiul consideră necesar să puncteze că atât în decizia din 18 ianuarie 2017 a Curții Supreme de Justiție, cât și în decizia din 30 mai 2018 a Curții Supreme de Justiție, instanța de recurs a relevat necesitatea examinării actelor care au stat la baza încheierii contractelor administrative contestate, cât și obligativitatea prezentării de către autoritatea publică a copiilor autentificate ale contractelor administrative respective.

Importanța îndeplinirii acestor acte procesuale de către instanța de apel, derivă din aceea că Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor a invocat încălcarea de către autoritatea publică a procedurii stabilite pentru încheierea contractelor administrative contestate, iar potrivit art. 25 alin. (2) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000, instanța de contencios administrativ este în drept să se pronunțe, în limitele competenței sale, din oficiu sau la cerere, și asupra legalității actelor sau operațiunilor administrative care au stat la baza emiterii actului administrativ contestat.

În particular, potrivit pct. 4 din Hotărârea Guvernului nr. 740 din 11 iunie 2002 cu privire la edificiile și locașurile de cult, Ministerul Culturii perfectează, în comun cu organele ierarhic superioare ale cultelor religioase, înregistrate pe teritoriul republicii, actele de folosință gratuită a edificiilor de cult cu statut de monumente ocrotite de stat (specificate în anexă) în care funcționează părțile componente ale cultelor respective.

Deci, examinarea actelor care au stat la baza încheierii contractelor administrative contestate, este esențială pentru a stabili dacă Ministerul Culturii a respectat procedura de perfectare a actelor de folosință gratuită a edificiilor de cult cu statut de monumente ocrotite de stat, și anume dacă a conlucrat în modul prevăzut de legislația în vigoare inclusiv cu părțile componente ale Mitropoliei Basarabiei și Exarhatului Plaiurilor.

În caz contrar, așa cum este indicat în hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 13 decembrie 2001 în cauza Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor c. Republicii Moldova, prin prisma art. 9 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, măsurile statului care ar favoriza un conducător sau un organ al unei comunități religioase divizate, sau care ar viza constrângerea unei comunități sau a unei părți a acesteia în scopul de a o plasa, contrar voinței sale, sub o conducere unică, ar constitui o încălcare a libertății de religie.

De altfel, după cum rezultă din procesul-verbal al ședinței de judecată al instanței de apel din 22 noiembrie 2018, cererea de apel depusă de Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor împotriva hotărârii din 19 decembrie 2014 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, a fost examinată în cadrul unei singure ședințe de judecată, iar instanța de apel nu a acordat eficiență constatărilor instanței

de recurs din deciziile din 18 ianuarie 2017 și din 30 mai 2018 ale Curții Supreme de Justiție, și anume nu a obligat Ministerul Educației, Culturii și Cercetării să prezinte actele care au stat la baza încheierii contractelor administrative contestate, cât și copiile autentificate ale contractelor administrative respective (f.d. 166-167, vol. IV).

Sub aspectul celor relatate, se constată că soluția instanței de apel nu conține o argumentare clară din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției la care s-a ajuns, iar instanța de recurs este în imposibilitate să exercite controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că decizia instanței de apel nu satisface standardele procedurale ale temeiniciei unui act judecătoresc, omisiune care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul ajunge la concluzia de a casa integral decizia instanței de apel și de a restitui cauza instanței de apel.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și, reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se casează integral decizia din 22 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor împotriva Ministerului Educației, Culturii și Cercetării și Mitropoliei Moldovei cu privire la anularea contractelor administrative și obligarea de furnizare a informației și se restituie cauza Curții de Apel Chișinău.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul

Maria Ghervas

judecătorii

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Victor Burduh

Nina Vascan